Lietas Nr. C33513013
Lietas arhīva Nr. SKC-1848-15

LĒMUMS

Rīgā, 2015.gada 27.februārī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments šādā sastāvā:

tiesnese referente V.Cīrule
tiesnesis A.Keišs
tiesnese A.Vītola

rakstveida procesā izskatīja /pers. A/ blakus sūdzību par Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas tiesneša 2014.gada 13.jūnija lēmumu, ar kuru atteikts pieņemt /pers. A/ pieteikumu par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014.gada 13.janvāra lēmuma atcelšanu sakarā ar jaunatklātajiem apstākļiem.

Civillietu departaments

k o n s t a t ē j a

[1] /pers. A/ Rīgas rajona tiesā 2013.gada 21.novembrī cēlis apvērsuma prasību pret AS „DnB NORD Banka" (pēc nosaukuma maiņas – „DNB Banka"), lūdzot atzīt par nepamatotu un spēkā neesošu AS „DNB Banka" atkāpšanos no kredīta līguma Nr. 7427/7H13; atzīt par spēkā neesošu AS „DNB Banka" izpildei nodoto prasījumu un atbrīvot no saistību piespiedu izpildes.

Prasībā ietverts pieteikums par izpildu darbību atlikšanu, kas pamatots ar Civilprocesa likuma 140. un 632.pantu.

[2] Ar Rīgas rajona tiesas tiesneša 2013.gada 2.decembra lēmumu /pers. A/ pieteikums par saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanas apturēšanu noraidīts.

[3] Izskatījusi /pers. A/ blakus sūdzību par minēto lēmumu, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija ar 2014.gada 13.janvāra lēmumu Rīgas rajona tiesas tiesneša 2013.gada 2.decembra lēmumu atstājusi negrozītu, bet blakus sūdzību a noraidījusi.

[4] /pers. A/ 2014.gada 18.februārī iesniedzis Augstākajā tiesā pieteikumu par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014.gada 13.janvāra lēmuma atcelšanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, pamatojoties, cita starpā, uz Civilprocesa likuma 406.panta otro daļu, 478.pantu un 479.panta 1.punktu.

Pieteikums pamatots ar šādiem argumentiem.

[4.1] /pers. A/ prasības apmierināšanas gadījumā, kreditoram zudīs prasījuma tiesība, ko tas ieguva vienpusēji nelikumīgi atkāpjoties no kredīta līguma. Līdz ar to tiesnesim bija pienākums apturēt bezstrīdus piespiedu izpildīšanu, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 406.panta otro daļu un 214.panta 5.punktu. Izskatot blakus sūdzību, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija to neņēma vērā un pieteikumu noraidīja nepamatoti.

[4.2] Civilprocesa likuma 140.panta pirmās daļas otrais teikums nav piemērojams /pers. A/ lietā par saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanu, jo Civilprocesa likuma 406.pants, uz kuru lēmumā atsaukusies Rīgas apgabaltiesa, līdz 2013.gada 31.oktobrim nav saturējis jēdzienu par pirmšķietamo (*prima facie*) formālo juridisko pamatojumu, kas Civilprocesa likuma 406.pantā ietverts tikai pēc Civilprocesa likuma grozījumu stāšanās spēkā, t.i., ar 2013.gada 1.novembri.

Civilprocesa likuma 140.panta pirmās daļas otrais teikums nav piemērojams šajā lietā, Rīgas apgabaltiesa pieļāvusi /pers. A/ procesuālo tiesību aizskārumu, jo norādīto normu nevar piemērot saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanas lietās, to tulkojot paplašināti. Turklāt tiesai bija jāpiemēro Civilprocesa likuma 406.panta redakcija, kas bija spēkā līdz 2013.gada 31.oktobrim un neparedzēja prasības pirmšķietamā (*prima facie*) formālā juridiskā pamatojuma vērtējumu.

[4.3] Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2013.gada 30.janvāra lēmumā lietā Nr. SJC-1/2013 norādīts, ka arī procesuālo noteikumu neievērošanu zināmos apstākļos var attiecināt uz lietas apstākļiem Civilprocesa 479.panta 1.punkta izpratnē.

[5] Ar Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas tiesneša 2014.gada 13.jūnija lēmumu /pers. A/ pieteikumu atteikts pieņemt.

Lēmumā norādīti šādi motīvi.

[5.1] Pieteikumā minētais par Civilprocesa likuma 140.panta pirmās daļas otrā teikuma piemērošanu un atsauce uz Civilprocesa likuma grozījumiem ir prasītāja iebildumi par procesuālo tiesību normu piemērošanu, kas varēja būt Rīgas rajona tiesas 2013.gada 2.decembra lēmuma pārsūdzēšanas pamatā.

/pers. A/ blakus sūdzības argumenti attiecībā uz nepareizu materiālo tiesību normu piemērošanu vērtēti Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014.gada 13.janvāra lēmumā.

[5.2] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 478.panta ceturto daļu pieteikumu, kurā nav norādīts uz apstākļiem, kas saskaņā ar šā likuma 479.pantu var tikt atzīti par jaunatklātiem apstākļiem, nepieņem un atdod iesniedzējam.

/pers. A/ nav norādījis uz apstākļiem, kas saskaņā ar Civilprocesa likuma 479.pantu var tikt atzīti par jaunatklātiem, un šāda pieteikuma pieņemšanai nav tiesiska pamata, tādēļ tas atdodams iesniedzējam.

[6] Par minēto lēmumu blakus sūdzību iesniedzis /pers. A/, lūdzot Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas tiesneša lēmumu atcelt, izlemjot jautājumu par izpildu darbību atlikšanu pēc būtības.

Blakus sūdzībā ietverti argumenti, kas atspoguļo /pers. A/ blakus sūdzībā par Rīgas rajona tiesas tiesneša 2013.gada 2.decembra lēmumu izklāstīto. Proti, Civilprocesa likuma 140.panta pirmās daļas otrais teikums, kurā noteikts, ka tiesnesis ņem vērā pirmšķietamo (*prima facie*) formālo juridisko pamatojumu, nav piemērojams lietās par bezstrīdus piespiedu izpildīšanu. Savukārt Civilprocesa likuma 406.pantā, uz kuru lēmumā atsaucies tiesnesis, līdz 2013.gada 31.oktobrim nebija ietverts jēdziens par pirmšķietamo (*prima facie*) formālo juridisko pamatojumu. Tas Civilprocesa likuma 406.pantā ietverts tikai 2013.gada 1.novembrī pēc grozījumu spēkā stāšanās. Tādējādi tiesai bija jāpiemēro Civilprocesa likuma 406.pants redakcijā, kas bija spēkā līdz 2013.gada 1.novembrim, nevērtējot prasības pirmšķietamo formālo juridisko pamatojumu.

[6.1] Civillietu tiesu palātas tiesneša lēmums neatbilst Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2013.gada 30.janvāra lēmumā lietā Nr. SJC-1-2013 norādītajam, ka arī procesuālo noteikumu neievērošanu zināmos apstākļos var attiecināt uz lietas apstākļiem Civilprocesa likuma 479.panta 1.punkta izpratnē.

[6.2] Izskatot lietu tiesai bija jāņem vērā Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta spriedumos lietās Nr. SKC-881/2009, SPC-259/2010, SPC-63/2011, Nr. SKC-262/2012, Nr. SKC-72/2013 paustās atziņas attiecībā uz līgumsoda piemērošanu. Atbilstoši Eiropas Savienības tiesas 2013.gada 30.maija spriedumā lietā Nr. C-488/11 norādītajam un Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta trešās daļas 4.punktam, 5.panta otrās daļas 5.punktam, tiesu nostāja ir jāmaina, attiecīgos gadījumos atzīstot līgumsoda klauzulu par spēkā neesošu, vai nepiemērojot netaisnīgo likuma noteikumu.

[7] Pārbaudījis lietas materiālus Augstākās tiesas Civillietu departaments atzīst, ka Civillietu tiesu palātas tiesneša 2014.gada 13.jūnija lēmums atceļams un jautājums izlemjams pēc būtības, pamatojoties uz šādiem argumentiem:

[7.1] Civilprocesa likuma vienpadsmitā sadaļa „Lietas, kurā spriedums vai lēmums stājies likumīgā spēkā, jauna izskatīšana" ietver trīs nodaļas: Lietas jauna izskatīšana sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem (59.nodaļa), Lietu jauna izskatīšana sakarā ar būtiskiem materiālo un procesuālo tiesību normu pārkāpumiem (60.nodaļa) un Lietas jauna izskatīšana sakarā ar nolēmuma pārskatīšanu Eiropas Savienības tiesību normās paredzētajos gadījumos (60.^{1}nodaļa).

Gan Civilprocesa likuma vienpadsmitās nodaļas, gan tajā ietverto daļu nosaukumi norāda uz to, ka no jauna var tikt izskatīta „lieta", kas, Civillietu departamenta ieskatā, apzīmē civiltiesisko strīdu, uz kura pamata šī lieta ir ierosināta vai kura izšķiršana tiesā atteikta. Tādējādi, kā atzīst Civillietu departaments, tiesvedību sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem var ierosināt lietās, kurās strīda izšķiršana pēc būtības pabeigta un spriedums vai lēmums (par tiesvedības izbeigšanu, par prasības atstāšanu bez izskatīšanas u.c.) kā attiecīgo procesu noslēdzošais akts ir stājies likumīgā spēkā.

Tādējādi pieteikumu par lietas jaunu izskatīšanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem var iesniegt tikai par tādiem lēmumiem, kuri noslēdz civiltiesiskā strīda izskatīšanu *(CIVILPROCESA LIKUMA KOMENTĀRI. II daļa (29.-60.^{1} nodaļa). Sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā.- Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2012, 867.lpp.)*.

[7.2] Civillieta /pers. A/ prasībā pret AS „DNB Banka" atrodas pirmās instances tiesā, kas nedod tiesisku pamatu ierosināt jautājumu par kāda atsevišķa šā procesa gaitā pieņemta tiesas nolēmuma atcelšanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem. Tiesvedības gaitā pieņemtos lēmumus var vai nu pārsūdzēt, iesniedzot blakus sūdzību (Civilprocesa likuma 441.panta pirmā daļa) vai arī attiecībā uz nepārsūdzamiem lēmumiem, izteikt pret tiem iebildumus apelācijas vai kasācijas sūdzībā (Civilprocesa likuma 441.panta otrā daļa).

Šajā gadījumā Rīgas rajona tiesas tiesneša 2013.gada 2.decembra lēmums, ar kuru noraidīts /pers. A/ pieteikums par saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanas apturēšanu, tika pārsūdzēts. Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014.gada 13.janvāra lēmumu minētais pirmās instances tiesas tiesneša lēmums atstāts negrozīts. Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas lēmums kā nepārsūdzams stājies likumīgā spēkā.

Atkarībā no izskatāmā jautājuma nozīmīguma likumdevējs ir paredzējis iespēju lēmuma nekavējošai pārsūdzēšanai, tādējādi nodrošinot procesa dalībnieka tiesību aizsardzību papildus vēl vienā vai pat divās tiesu instancēs, kas ir atzīta par pietiekošu garantiju.

Ja papildus šīm procesuālajām tiesībām tiktu piešķirtas vēl arī tiesības par ikvienu pieņemto lēmumu (arī par tādu, par kuru nevar iesniegt blakus sūdzību) iesniegt pieteikumu par tā atcelšanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, tiktu kavēta tiesvedības procesa norise un radīta iespēja izmantot šīs tiesības, kaitējot citu lietas dalībnieku interesēm, kas būtu pretēji civilprocesa efektivitātes principam (*sk. Senāta rīcības sēdes 2009.gada 14.augusta lēmumu lietā Nr. SJC-13 un 2009.gada 14.augusta lēmumu lietā Nr. SJC- 14*).

[7.3] Pieteikumu par atsevišķa lietas izskatīšanas gaitā pieņemta lēmuma, kā tas ir konkrētajā lietā, atcelšanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, nevar iesniegt, jo tas nav vērsts uz lietas (civiltiesiska strīda) izskatīšanu no jauna un tiesnesim bija jāatsaka pieņemt /pers. A/ pieteikumu, nevērtējot, vai pieteikumā norādītie apstākļi ir atzīstami par jaunatklātiem Civilprocesa likuma 479.panta 1.punkta izpratnē, uz ko atsaucies pieteikuma iesniedzējs.

[8] Ievērojot minēto Civillietu tiesu palātas tiesneša lēmumu nevar atzīt par pamatotu, tāpēc tas ir atceļams un jautājums izlemjams pēc būtības, ko atļauj Civilprocesa likuma 448.panta pirmās daļas 3.punkts, atsakot pieņemt /pers. A/ pieteikumu.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 448.panta pirmās daļas 3.punktu, Augstākās tiesas Civillietu departaments

n o l ē m a

Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas tiesneša 2014.gada 13.jūnija lēmumu atcelt.
Atteikties pieņemt /pers. A/ pieteikumu par lēmuma atcelšanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem.
Civillietu Nr.C33513013 nosūtīt izskatīšanai Rīgas rajona tiesai.
Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese	(paraksts)	V.Cīrule
Tiesnesis	(paraksts)	A.Keišs
Tiesnese	(paraksts)	A.Vītola

NORAKSTS PAREIZS
tiesnese V.Cīrule
Rīgā, 2015.gada 27.februārī